

їхнім різноманіттям. Для цього профіля також важливим є ознайомлення з основами селекції. Для медичного профілю необхідним є більш докладне вивчення анатомії та фізіології людини.

В той же час, є ряд галузей біології, вивчення яких є обов'язковим для всіх профілів пов'язаних з поглибленим вивченням біології. Це, в першу чергу, еволюційне вчення, яке є основою сучасної біологічної науки, основи екології, основи систематики організмів та генетики.

Досягнути виконання цих вимог можна підбираючи відповідні спецкурси, тематика яких і була запропонована як один із результатів дослідження. Але серйозною проблемою залишається забезпечення вчителів відповідними методичними матеріалами для спецкурсів, модельними програмами, методичними посібниками, збірниками завдань для контролю знань. Відповідно, слід враховувати ці потреби вчителів України при планування подальших етапів наукових досліджень.

Пріоритети відбору і структурування змісту історичної освіти профільного рівня

*О. І. Пометун,
доктор педагогічних наук, професор,
Інститут педагогіки НАПН України*

У реаліях сучасного українського суспільства гостро актуалізована проблема формування національної та громадянської ідентичностей, оскільки ідентичність громадян, об'єднаних не тільки формальною належністю до однієї держави, а й спільною соціальною пам'яттю, системою цінностей і смислів, є фундаментом державності. Розвиток громадянського суспільства в Україні, послідовна інтеграція української держави в систему європейських і світових цінностей та демократії потребує формування у здобувачів освіти знань, навичок, ставлень та ціннісних характеристик для підтримки, захисту й просування цих ідей. У цьому контексті історія та громадянська освіта покликані надати учням цілеспрямований і змістовний навчальний досвід, що відобразить історичне минуле й сучасні суспільні реалії та сприятиме розвитку відповідних якостей і компетентностей особистості.

Тому відбір змісту обов'язкового історичного матеріалу для опанування учнями на профільному рівні має ґрунтуватися, зокрема, на таких пріоритетах:

- формування української національної та громадянської ідентичностей учнів, почуття патріотизму, національної гідності, готовності захищати незалежність та територіальну цілісність України;
- людиноцентризм: цінність людського життя, повага до гідності, прав і свобод людини;
- увиразнення національних і загальнолюдських цінностей у минулому й сьогоденні;
- оптимальне поєднання та взаємозв'язок національної, регіональної та локальної історії;

- багатоперспективність і полікультурність українського суспільства у минулому і сьогоденні;
- зв'язок минулого і сьогодення, посилення практичної спрямованості історичних знань, акцентування впливу історичного знання на сучасні суспільно-політичні процеси, виклики, з якими стикається Україна;
- забезпечення внутрішньогалузевої та міжгалузевої інтеграції.

З урахуванням цих пріоритетів обов'язковий компонент історичної частини профільної середньої освіти з громадянської й історичної освітньої галузі може викладатися як у вигляді двох окремих предметів – «Історія України» і «Всесвітня історія», так і відповідного інтегрованого курсу. У тому чи тому випадку розподіл змісту між класами передбачає вивчення у 10-му класі історії України і всесвітньої історії з 1914 по 1945 рр.; у 11 класі хронологічні рамки історії України обмежуються 1945 р - початком 90-х років і початком доби незалежності України, а всесвітня історія охоплює період з 1945 до кінця ХХ ст.; у 12 класі – доцільним буде викладання інтегрованого курсу «Україна, Європа і світ» - 90-ті рр. ХХ ст. – перша чверть ХХІ ст. з виділенням годин на узагальнювальне повторення, підготовка учнів до ЗНО/НМТ.

Відповідне інтегрування курсів може здійснюватися як на модульній, так і амальгамній основі. Розташування модулів протягом року навчання і час на їх опанування вчитель/навчальний заклад мають визначати на власний розсуд.

У контексті російсько-української війни у проектуванні змісту навчання історії в має акцентуватись: розкриття подій історії збройної боротьби України за незалежність через посилення уваги до історії українського визвольного руху, збройних конфліктів, зокрема українсько-радянської війни 1917–1921 рр., Другої світової війни, подій Революції Гідності та російсько-української війни; висвітлення особливостей збройної агресії Російської Федерації проти України: розкриття її витоків, перебігу та наслідків, включаючи анексію Криму, війну на Донбасі, гібридні методи впливу Росії на Україну; формування критичного мислення щодо російської пропаганди: умінь аналізувати історичні джерела, виявляти маніпуляції, спростовувати фейки та історичні міфи, поширювані російською пропагандою; з'ясування моментів, коли Україна мала шанс обрати інший шлях розвитку, значення альтернативних варіантів історичного процесу.

Особливості формування та реалізації освітніх компонентів громадянської та історичної освітньої галузі у контексті вимог ДСПСО

*П. В. Мороз,
кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України
І. В. Мороз,
науковий співробітник, Інститут педагогіки НАПН України*

У межах дослідження теми «Науково-методичні засади формування і реалізації обов'язкового компонента змісту профільної середньої освіти